



Anmeldelse af

Own Any Occasion:

Mastering the Art of Speaking and Presenting

SØREN EEFSEN, LEKTOR I DANSK,
PROFESSIONSHØJSKOLEN KØBENHAVN

Erik Palmer: *Own Any Occasion: Mastering the Art of Speaking and Presenting*. ATD Press 2017.

Erik Palmers mundtlighedsbog *Own Any Occasion* er en fin lille fortrøstningsfuld bog om, at det *kan* lade sig gøre at blive en bedre mundtlig formidler. I Skandinavien er det især norske didaktikere, der har forsøgt at skubbe til forestillingerne om, hvordan vi kan gøre elever bedre til at udtrykke sig mundtligt. Der er i løbet af de sidste ti år udkommet i hvert fald tre virkeligt gennemarbejdede bøger om arbejdet med mundtlighed i klasserummet fra landet nord for os. De hedder henholdsvis *Muntlighed i klassrummet*, *101 måter å fremme muntlige ferdigheter på* og *Muntlig kompetanse*.¹ Til denne række bør vi efter min mening tilføje amerikaneren Erik Palmers bog *Own Any Occasion*.

Det er en bog, der giver helt konkrete bud på, hvordan vi skal vejlede elever til at blive bedre formidlere, og hvordan denne formidling kan gennemføres og evalueres.

Det er ikke Palmers første bog om mundtlighed. Han har tidligere udgivet tre bøger om samme emne, *Well Spoken*, *Digitally Speaking* og *Teaching the Core Skills of Listening and Speaking*. *Own Any Occasion* er den mest professionsrettede bog, han har skrevet til dato, og det er en bog, der giver helt konkrete bud på, hvordan vi skal vejlede elever til at blive bedre formidlere, og hvordan denne

formidling kan gennemføres og evalueres. I forhold til de tre norske bøger fokuserer den mere på, hvad eleven skal øve sig på og mindre på de pædagogiske og didaktiske overvejelser, vi som lærere bør gøre os omkring mundtlighedsundervisning.

Bogen har den ambitiøse undertitel *Mastering the Art of Speaking and Presenting*, og den angiver via en tretrinsraket, hvordan man kan nå frem til dette mål.

PVLEGS

Bogens første del handler, som alle gode retorikbøger, om de forberedelser, man skal gøre, inden man går i gang med at formidle. Palmer gør et stort nummer ud af, at forberedelsen altid må tage udgangspunkt i den gruppe af mennesker, man skal tale til. Det er rigtigt set, og der er meget, skolen ville kunne tage ved lære af her ved fx at flytte de mundtlige fremlæggelser væk fra tavlens tyranni og ud blandt andre mennesker. I denne del bliver der også i tråd med dette givet gode råd om valg af påklædning og brug af visuelle hjælpemidler.

Anden del er bygget op omkring akronymet PVLEGS, som er et hukommelses- eller tjekredskab i forhold til selve talen. PVLEGS står for "poise, voice, life, eye contact, gestures og speed."² Palmer helliger hvert element et kort kapitel i bogen. PVLEGS-redskabet er enormt enkelt at anvende. "Poise" (som vist bedst kan oversættes med ligevægt eller fremtoning) dækker over talerens evne til at være i balance under talen og undgå distraherende bevægelser, som fx at pille ved en kuglepen eller stå og vippe på fødderne. "Voice" forholder sig til volumen, artikulation og toneleje. "Life" fokuserer på, at det er vigtigt fx at

udtrykke følelser og undgå monotoni. ”Eye contact” understreger et undervurderet element: Det er standardadfærd for mange elever under en klassefremlæggelse kun at kigge på læreren eller kun at forholde sig til den side af lokalet, hvor læreren er placeret. ”Gestures” forholder sig både til hensigtsmæssigt kropssprog og brug af ansigtsmimik, og ”Speed” forholder sig til valg af talehastighed, variation og brug af pauser. Begreberne samles i et skema, der fylder under en A4-side.

Hermed giver bogen mundtligheden et tidssvarende retorisk formål i skolen: Hvordan kan man tale til andre målgrupper end læreren og de andre elever?

Målgruppen i fokus

I den afsluttende tredje del af bogen vender Palmer igen tilbage til målgruppen som fokus for den mundtlige formidling. Denne gang med specifikke anvisninger til eleven, hvis han eller hun optræder i forhold til den digitale verden (hvordan taler man fx til et webkamera?); hvordan taler man som træner eller leder, hvordan taler man på en arbejdsplads eller i mere generelle sociale situationer (det vi mange gange kalder pragmatik)? Hermed giver bogen mundtligheden et tidssvarende retorisk formål i skolen: Hvordan kan man tale til andre målgrupper end læreren og de andre elever?

Problemets omfang

Er det virkelig nødvendig med endnu en mundtlighedsbog og med endnu mere fokus på området i en skole, der i forvejen har øget fokus på læsning og skrivning i alle fag? Rapporten *Fremtidens danskfag* spurgte retorisk for femten år siden ”Når de fleste danskeres liv er et liv i mundtlighed, hvorfor er emnet mundtligt sprog så en mangelvare i danskfaget?”³ Mundtligheden i skolen står, så vidt jeg ved, stadig på usikker grund. Vi ved det ikke med sikkerhed. Der bliver nemlig ikke lavet større undersøgelser af mundtligheden i disse år. Hvis de fremlæggelser, danske elever uploader på You-

Tube er repræsentative, så ser det skidt ud. Blandt disse eksempler har vi fx tremandsgruppen, hvis første fremlægger med en computer på skødet og et kropssprog inspireret af hiphop-musikvideoer ordret lægger ud på følgende måde:

”Yes ... Vi har (griner) tre stadier i det her øh den her revolution her. Vi har før-landbrug-revolution, der var der de hersens jægere, det var det, de hed dengang, og jægerne, de øh de fungerede kun under kredsløbet. De kunne ikke rigtig finde ud af at tilberede maden.”

Mundtlighedskompetencer er ikke så nemme at teste som fx læsekompetencer. Der er måske af samme grund ikke nationale test i dem. Det er nemlig ikke, fordi de ikke er vigtige at have med sig fra skolen. For de er centrale, hvis man vil klare sig godt i erhvervslivet. Ifølge Erik Palmers nye bog *Own Any Occasion* er evnen til at kunne kommunikere mundtligt en af de kompetencer, amerikanske arbejdsgivere lægger mest vægt på, at deres ansatte besidder. Og mon ikke det samme gælder i Danmark?

Noter

- 1 Frøydis Hertzberg og Sylvi Penne (2015): *Muntlighet i klassrummet*, Universitetsforlaget; Kåre Kverndokken (red.) (2016): *101 måter å fremme muntlige ferdigheter på – om muntlig kompetanse og muntlighetsdidaktikk*, Fagbokforlaget; Beate Børresen, Lise Grimnes og Sigrun Svenkerud (2012): *Muntlig kompetanse*, Fagbokforlaget. På dansk er der kommet undervisningsmaterialet *Ordet er dit* til henholdsvis 3./4. og 5./6. klasse fremstillet af Pernille Hargbøl Madsen.
- 2 Erik Palmer har også en hjemmeside for begreberne på pvlegs.com.
- 3 Frans Gregersen m.fl. (red.) (2003): *Fremtidens danskfag*. Undervisningsministeriet, København, s. 53.